

Kuntalaisaloite tuulivoimaloiden ympäristöluvan edellyttämisestä Lapinlahden kunnassa

Kunnanhallitus 04.05.2026 § 101
126/10.02.02/2026

Valmistelija

hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi,
rakennustarkastaja Ari Jaaranen, 040 488 3751, ari.jaaranen@lapinlahti.fi,
tekninen johtaja Rami Linna, 040 488 3701, rami.linna@lapinlahti.fi

Kaksi kuntalaista on tehnyt kuntalaisaloitteen 17.3.2026 tuulivoimaloiden ympäristöluvan edellyttämisestä Lapinlahden kunnassa.

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Lapinlahden kunta tekee periaatepäätöksen, jonka mukaan kunta edellyttää tuulivoimaloille ympäristölupaa ennen niiden käyttöönottoa kaikissa tilanteissa, joissa toiminnasta voi aiheutua ympäristönsuojelulain tai naapuruuksuhdelain tarkoittamaa haittaa tai kohtuutonta räsytystä.

Perustelut aloitteelle:

1. Ympäristöluvan rooli ja oikeusperusta

Ympäristölupa on kunnan keskeinen keino valvoa ja ohjata jo toiminnassa olevia laitoksia, mukaan lukien tuulivoimaloita. Liman ympäristölupaa kunnalla ei ole toimivaltaa puuttua voimaloiden meluun, välkkeeseen, infraääniin tai muihin haittoihin, vaikka ne myöhemmin osoittautuisivat merkittäviksi.

Keskeiset lainsäädännöt:

Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

3 § haitan määritelmä, 27 § luvanvaraisuus, 42 § luvan myöntämisen edellytykset, 89-92 § valvonta ja hallintopakko.

Naapuruuksuhdelaki (26/1920)

17 § kohtuuton räsytys (melu, ääni, välke, varjostus).

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)

9 § selvitysvelvollisuus, 135 § rakennusluvan myöntämisen edellytykset.

Hallintolaki ja hallintopakko (YSL 89-92 §) mahdollistavat luvan vaatimisen myös jälkepäin - mutta käytännössä prosessi on pitkä ja riittävä.

Aloitteessa todetaan, että tuulivoimalat eivät automaattisesti kuulu ympäristöluvan piiriin, mutta lupa on tarpeen aina, kun toiminnasta saattaa aiheutua:

- kohtuutonta meluhaittaa
- varjon välke -haittoja
- merkittäviä vaikutuksia linnustoon tai maisemaan
- muita häiriöitä lähiasutukselle tai häiriintyvälle kohteelle.

2. Haittojen ennaltaehkäisy ja varovaisuusperiaate

Kunnan on noudatettava varovaisuusperiaatetta (kansainvälisen ympäristöoikeuden periaate, sovellettavissa YSL 20 § ja perustuslain 20 § kautta). Tämä tarkoittaa, että kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin jo pelkän epäilyn perusteella, vaikka kaikkea tieteellistä varmuutta ei olisi.

Tämä korostuu Lapinlahdella, koska:

- suomalaisen melumallinnuksen puutteet ovat virallisesti todettuja
- infraääni ja määäänet eivät sisälly nykyisiin mallinnuksiin
- Lapinlahti on laajalti ns. hiljaista aluetta, jolloin raja-arvojen tulisi olla 5-10 dB alempia.

3. Kunnan on oikeus ja velvollisuus suojella asukkaita liman ympäristölupaa kunta ei voi esimerkiksi:

- rajoittaa voimaloiden käyntiä yöaikaan
- pysäyttää voimaloita välkkeen huippuaikoina
- edellyttää melun- tai välkkeen todellista seurantaa
- määrätä toiminnanharjoittajaa korjaamaan haittoja.

Ympäristölupa mahdollistaa nämä kaikki ja luo selkeän oikeudellisen vastuun toiminnanharjoittajalle.

4. Ympäristölupa vähentää valitusriskiä ja vahvistaa oikeusturvaa Korkein hallinto-oikeus on toistuvasti linjannut, että ympäristölupa on tarpeen, jos haittojen mahdollisuus täyttyy (esim. KHO:n päätökset tuulivoimamelusta). Selkeä lupamenettely vähentää myös:

- valitusprosesseja
- hallintopakkoesityksiä
- jälkikäteisiä oikeusriitoja
- kustannuksia.

5. Lapinlahden tulee toimia kuten muut valveutuneet kunnat Suomessa on kuntia, jotka ovat jo etukäteen päättäneet:

- tiukemmista melu- ja välkeraja-arvoista
- ympäristöluvan vaatimuksesta ennen rakentamista
- laajemmasta varovaisuusperiaatteen soveltamisesta.

Lapinlahti ei ole vielä tehnyt näitä päätöksiä, vaikka kaavoitusprosessi on jo pitkällä. Asukkaiden oikeusturvan, kunnan maineen ja kestävän kehityksen näkökulmasta ratkaisu on nyt kiireellinen.

Aloitteessa esitetään, että

1. Lapinlahden kunta tekee periaatepäätöksen, jonka mukaan tuulivoimayhtiöitä kehoitetaan hakemaan ympäristölupa ennen voimaloiden käyttöönottoa.
2. Päätös otetaan huomioon kaikissa käynnissä olevissa ja tulevaisuudessa kaavoitus- ja lupaprosesseissa.
3. Kunnanhallitus valmistelee asiaa koskevan ohjeistuksen ja päätösesityksen valtuustolle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Kunnanhallitus päättää

merkitä kuntalaisaloitteen tiedoksi ja antaa seuraavan selvityksen aloitteeseen, jossa esitetään periaatepäätöksen tekemistä siitä, että tuulivoimaloille edellytetään ympäristölupaa ennen niiden käyttöönottoa tilanteissa, joissa toiminnasta voi aiheutua ympäristönsuojelulain tai naapurussuhdelain tarkoittamaa haittaa tai kohtuutonta rasitusta.

1. Ympäristöluvan edellyttäminen ja kunnan toimivalta Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan tuulivoimalat eivät kuulu lähtökohtaisesti automaattisesti ympäristöluvanvaraiseen toimintaan. Ympäristöluvan tarve arvioidaan tapauskohtaisesti, mikäli toiminnasta saattaa aiheutua lain tarkoittamaa ympäristön pilaantumista tai naapurussuhdelain (26/1920) 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Kunnanhallitus toteaa, että kunta ei voi tehdä yleistä tai ehdotonta periaatepäätöstä, jolla ympäristölupa edellytettäisiin kaikilta tuulivoimaloilta kaikissa tilanteissa. Luvanvaraisuus perustuu lakiin ja sen soveltamiseen yksittäistapauksessa toimivaltaisen lupaviranomaisen eli ympäristölautakunnan/ympäristöasiantuntijan toimesta.

Kunnanhallitus toteaa lisäksi, että kuntalaisaloitteessa ei esitetä ympäristölupavervollisuutta kaikille tuulivoimaloille kaikissa tilanteissa, vaan periaatteellista ja ehdollista linjausta ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkollisesta arvioinnista niissä tapauksissa, joissa toiminnasta saattaa

aiheutua ympäristönsuojelulain tai naapurussuhdelain mukaista haittaa tai kohtuutonta rasisitusta. Tämä menettely tulee jo ympäristönsuojelulaista.

Kunnanhallitus toteaa, että kunnalla on kuntalain sekä maankäyttö- ja rakennuslain nojalla toimivalta antaa yleisluonteisia periaatelinjauksia ja menettelyohjeita, jotka ohjaavat hankkeiden valmistelua ja kaavoitus- ja lupaprosesseja, mutta niiden tarkoitus ei ole sitoa toimivaltaista lupaviranomaista yksittäisissä lupaharkinnoissa.

2. Haittojen ennaltaehkäisy kaavoitus- ja lupavaiheessa

Kunnanhallitus yhtyy esityksessä esiin nostettuun näkemykseen siitä, että mahdolliset melu-, välke- ja muut ympäristö- ja terveysvaikutukset tulee arvioida huolellisesti jo kaavoitus- ja lupavaiheessa.

Lapinlahden kunnassa tuulivoimahankkeiden valmistelussa ja käsittelyssä:

- noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaista selvitys- ja arviointivelvollisuutta
- huomioidaan alueen asutus, maaseutumainen ja hiljainen ympäristö sekä häiriintyvät kohteet
- pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot (mm. Lupa- ja valvontavirasto ja terveydensuojeluviranomainen)
- arvioidaan hankkeiden vaikutukset kokonaisuutena

Kunnanhallitus toteaa, että ympäristöluvan tarveharkintaan liittyvät näkökohdat on perusteltua ottaa huomioon ja on huomioitu jo kaavoitus- ja lupavaiheessa erityisesti silloin, kun hankkeen vaikutukset kohdistuvat asutukseen tai muihin häiriintyviin kohteisiin. Arvioinnissa huomioidaan ympäristönsuojelulain 20 §:n ja perustuslain 20 §:n mukainen varovaisuusperiaate. Ennakollinen ympäristöluvan tarveharkinta voi osaltaan vähentää jälkikäteisten valvontatoimenpiteiden tarvetta sekä edistää toiminnanharjoittajien ja asukkaiden oikeusturvaa.

3. Valvonta ja ympäristöluvan tarve toiminnan aikana

Kunnanhallitus toteaa, että mikäli tuulivoimalan käytön aikana ilmenee haittoja, kunta käyttää ympäristönsuojelulain mukaisia valvontakeinoja. Ympäristöluvan tarvetta voidaan tällöin arvioida myös uudelleen tai jälkikäteen lain edellytysten täytyessä. Käytön aikaiset valvonta- ja hallintopakkomahdollisuudet turvaavat osaltaan asukkaiden oikeusturvaa.

Yhteenvedona kunnanhallitus katsoo, että aloitteessa esitettyä yleistä periaatepäätöstä ympäristöluvan edellyttämisestä ei voida tehdä lainsäädännön asettamien toimivaltarajojen vuoksi.

Kunnanhallitus katsoo kuitenkin, että ympäristöluvan tarveharkinnan ennakollinen huomioiminen tuulivoimahankkeiden valmistelussa edellä esitetyllä tavalla on mahdollista kunnan toimivallan puitteissa mutta se ei sido toimivaltaista lupaviranomaista.

Lisäksi kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle aloitteen merkitsemistä tiedoksi ja aloitteen toteutamisesta loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

merkitä kuntalaisaloitteen tiedoksi ja antaa seuraavan selvityksen aloitteeseen, jossa esitetään periaatepäätöksen tekemistä siitä, että tuulivoimaloille edellytetään ympäristölupaa ennen niiden käyttöönottoa tilanteissa, joissa toiminnasta voi aiheutua ympäristönsuojelulain tai naapurussuhdelain tarkoittamaa haittaa tai kohtuutonta rasisitusta.

1. Ympäristöluvan edellyttäminen ja kunnan toimivalta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan tuulivoimalat eivät kuulu lähtökohtaisesti automaattisesti ympäristöluvanvaraiseen toimintaan. Ympäristöluvan tarve arvioidaan tapauskohtaisesti, mikäli toiminnasta saattaa aiheutua lain tarkoittamaa ympäristön pilaantumista tai naapurussuhdelain

(26/1920) 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Kunnanhallitus totesi, että kunta ei voi tehdä yleistä tai ehdotonta periaatepäätöstä, jolla ympäristölupa edellytettäisiin kaikilta tuulivoimaloilta kaikissa tilanteissa. Luvanvaraisuus perustuu lakiin ja sen soveltamiseen yksittäistapauksessa toimivaltaisen lupaviranomaisen eli ympäristölautakunnan/ympäristöasiantuntijan toimesta.

Kunnanhallitus totesi lisäksi, että kuntalaisaloitteessa ei esitetä ympäristölupavelvollisuutta kaikille tuulivoimaloille kaikissa tilanteissa, vaan periaatteellista ja ehdollista linjausta ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkolisesta arvioinnista niissä tapauksissa, joissa toiminnasta saattaa aiheutua ympäristönsuojelulain tai naapurussuhdelain mukaista haittaa tai kohtuutonta räsitusta. Tämä menettely tulee jo ympäristönsuojelulaista.

Kunnanhallitus totesi, että kunnalla on kuntalain sekä maankäyttö- ja rakennuslain nojalla toimivalta antaa yleisluonteisia periaatelinjauksia ja menettelyohjeita, jotka ohjaavat hankkeiden valmistelua ja kaavoitus- ja lupaprosesseja, mutta niiden tarkoitus ei ole sitoa toimivaltaista lupaviranomaista yksittäisissä lupaharkinnoissa.

2. Haittojen ennaltaehkäisy kaavoitus- ja lupavaiheessa

Kunnanhallitus yhtyy esityksessä esiin nostettuun näkemykseen siitä, että mahdolliset melu-, välke- ja muut ympäristö- ja terveysvaikutukset tulee arvioida huolellisesti jo kaavoitus- ja lupavaiheessa.

Lapinlahden kunnassa tuulivoimahankkeiden valmistelussa ja käsittelyssä:

- noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaista selvitys- ja arviointivelvollisuutta
- huomioidaan alueen asutus, maaseutumainen ja hiljainen ympäristö sekä häiriintyvät kohteet
- pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot (mm. Lupa- ja valvontavirasto ja terveydensuojeluviranomainen)
- arvioidaan hankkeiden vaikutukset kokonaisuutena

Kunnanhallitus totesi, että ympäristöluvan tarveharkintaan liittyvät näkökohdat on perusteltua ottaa huomioon ja on huomioitu jo kaavoitus- ja lupavaiheessa erityisesti silloin, kun hankkeen vaikutukset kohdistuvat asutukseen tai muihin häiriintyviin kohteisiin. Arvioinnissa huomioidaan ympäristönsuojelulain 20 §:n ja perustuslain 20 §:n mukainen varovaisuusperiaate. Ennakollinen ympäristöluvan tarveharkinta voi osaltaan vähentää jälkikäteisten valvontatoimenpiteiden tarvetta sekä edistää toiminnanharjoittajien ja asukkaiden oikeusturvaa.

3. Valvonta ja ympäristöluvan tarve toiminnan aikana

Kunnanhallitus totesi, että mikäli tuulivoimalan käytön aikana ilmenee haittoja, kunta käyttää ympäristönsuojelulain mukaisia valvontakeinoja. Ympäristöluvan tarvetta voidaan tällöin arvioida myös uudelleen tai jälkikäteen lain edellytysten täytyessä. Käytön aikaiset valvonta- ja hallintopakkomahdollisuudet turvaavat osaltaan asukkaiden oikeusturvaa.

Yhteenvedona kunnanhallitus katsoo, että aloitteessa esitettyä yleistä periaatepäätöstä ympäristöluvan edellyttämisestä ei voida tehdä lainsäädännön asettamien toimivaltarajojen vuoksi.

Kunnanhallitus katsoo kuitenkin, että ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkollinen huomioiminen tuulivoimahankkeiden valmistelussa edellä esitetyllä tavalla on mahdollista kunnan toimivallan puitteissa mutta se ei sido toimivaltaista lupaviranomaista.

Lisäksi kunnanhallitus päätti ehdottaa valtuustolle aloitteen merkitsemistä tiedoksi ja aloitteen toteutamisesta loppuun käsitellyksi kunnanhallitus ja valtuuston osalta. Kunnanhallitus toteaa, että lopullinen päätös asiasta kuuluu kunnan ympäristöviranomaiselle.

Pöytäkirjamerkintä: Kunnanhallituksen jäsen Kaisa Paldanius /maanomistaja Iso-Petäjämäki) ja valtuuston puheenjohtaja Anne Kumpusalo-Vauhkonen (puoliso maanomistaja Tielampi) ja valtuuston 2. puheenjohtaja Minna Rissanen (Savon Energiaholding Oy hallintoneuvosto) poistuivat kokouksesta esteellisinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.